

Η βυζαντινή ποίηση

Ορθοδοξία / Θεία Λατρεία

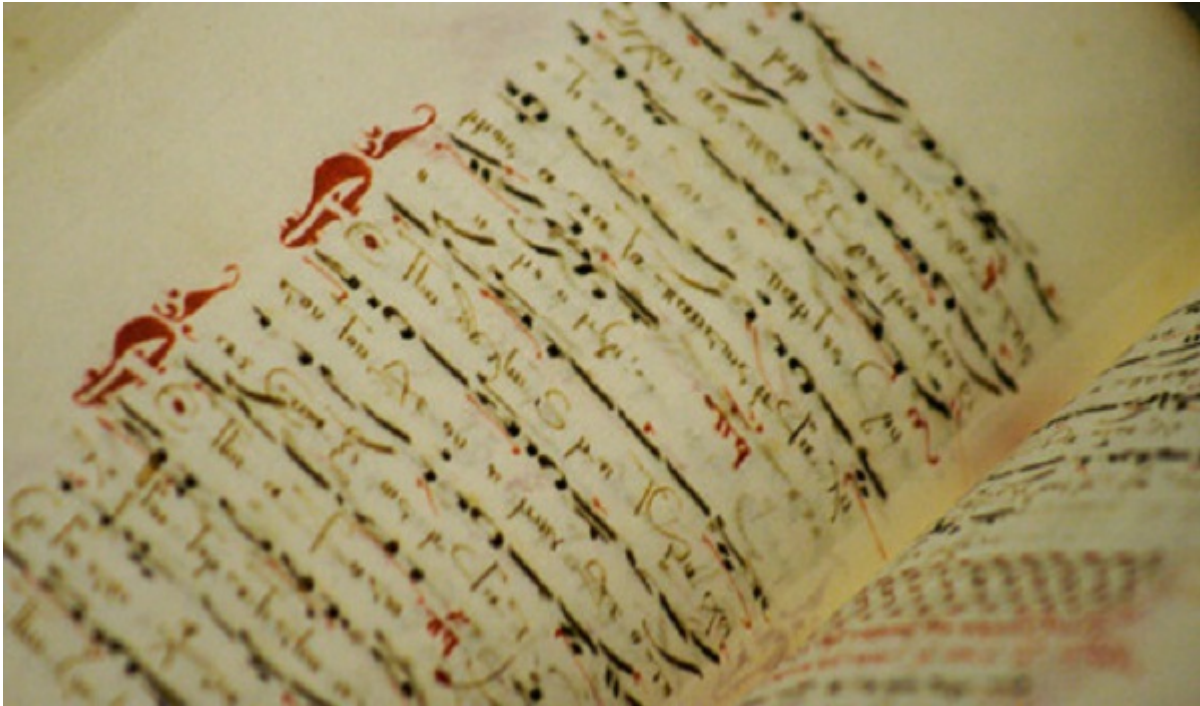
Αλέξιος Παναγόπουλος (Academician Prof. DDDr. Pdoc. Dr.Habil. Alexios Panagopoulos)

Ο Ελληνισμός στο Βυζάντιο βρισκόταν αλληλένδετος με το Χριστιανισμό. Ήταν μια σχέση αλλοπεριχώρησης! Η ποίηση των βυζαντινών δεν ήταν η δημώδη, αλλά η εκκλησιαστική. Ο βυζαντινός βίος απέβλεπε περισσότερο στην πνευματική ωφέλεια και στην μετάβαση από τον παροδικό αυτόν βίο, στον αιώνιο, στον ουράνιο, τον απαράφθαρτο, έντονα μέχρι και την εποχή του σχολάρχου και επισκόπου Ευγένιου Βούλγαρη και του σχολάρχου Νεόφυτου Κουσοκαλυβίτη.

Άς το τονίσουμε. Το Βυζάντιο ήταν περισσότερο Ανατολή παρά Δύση, γι' αυτό η καθ' ημάς ανατολή, είναι το σημείο αναφοράς του τρόπου ζωής, βιωτής και έμπνευσης. Μετά τους ρωμαϊκούς χρόνους της Pax Romana, η Κωνσταντινούπολη θα γίνει ο φωτεινός φάρος όλου του κόσμου. Ο μοναχισμός της Αιγύπτου, το μοναχικό ιδεώδες, μέσω της Συρίας και της Μικρασίας κατέφθασε και στην κυρίως Ελλάδα και οι μοναστές επικρατούν με την Εικονομαχία και διασώζουν την Ορθοδοξία. Κυριακή της Ορθοδοξίας, ημέρα ιστορικής μνήμης και αυτοσυνηδησίας, που δυστυχώς σύγχρονοι Πολιτικοί αγνοούν ή παραβλέπουν, για

το Γένος μας, σαν να μην είναι απ' αυτό! Τότε, η τάξη των μοναστών γίνεται πανίσχυρη και παίρνει πάνω της την εξουσία και τον πνευματικό βίο που προκαθορίζεται απ' τους μοναστές.

Όσον αφορά την δημώδη ποίηση ελάχιστα γνωρίζουμε καθότι λίγοι στίχοι διασώζονται μέχρι πριν τον 10^ο αιώνα. Πολύ σπουδαίο είναι το ακριτικό έπος, όπου περικλείονται και παλαιότεροι στίχοι από παλαιότερα πνευματικά δημώδη δημιουργήματα. Οι ακρίτες των ελληνικών ή βυζαντινών μεσαιωνικών συνόρων, με θάρρος θα περιφρουρούσαν το Βυζάντιο και τον Ελληνισμό, από τους βάρβαρους εχθρούς που ποικίλαν και πάντοτε καιροφυλακτούσαν.

Η εντολή του χριστιανικού βίου δεν ήταν η απόλαυση των κοσμικών ηδονών, αλλά η θεοπτία και η θεωρία του Θεού, που επιτυγχάνεται με την προσευχή, την δοξολογία, την εξομολόγηση και τη μετάνοια. Αυτά τα στοιχεία γίνονται το σημείο αναφοράς και ο στόχος του καθημερινού χριστιανικού και βυζαντινού βίου. Η αμαρτία και η μετάνοια γίνονται η αιτία και η πηγή έμπνευσης, αρκετών υμνογράφων και μελωδών. Μόνο έτσι μπορούμε να κατανοήσουμε σε βάθος την χριστιανική και βυζαντινή υμνογραφία. Αλλά ακόμα και με τη κοσμική ποίηση να ασχοληθούμε που δεν είχε χρήση στην εκκλησιαστική ζωή, δηλ. του Συνεσίου, του Γρηγορίου, του Γεωργίου Πισίδου, του Ιωάννου Μαυρόποδος, του Μανουήλ Φιλή και άλλων, χρειάζεται απαραίτητα να γνωρίζουμε το περιεχόμενο της χριστιανικής πίστης και ζωής. Έτσι ώστε να μπορέσουμε να εμβαθύνουμε στα πνευματικά νοήματα των δημιουργών. Οι Βυζαντινοί είτε γράφουν για την ατομική τους ευχαρίστηση και τη δημιουργία, είτε για το εκκλησιαστικό σώμα και τη δημόσια λειτουργική χρήση των κειμένων τους, το περιεχόμενό τους περικλείεται ή

εμπεριέχεται από τα ίδια χριστιανικά δόγματα που θεμελίωσαν ή ερμηνεύθηκαν από τις Άγιες Οικουμενικές Συνόδους και τους Πατέρες της Εκκλησίας. Η έρευνά τους γίνεται χάρη της αληθινής γνώσης και όχι χάρη της αιρετικής παρερμηνείας, που σήμερα ο σύγχρονος άνθρωπος πλανά και πλανάται.

Τα ιερά δόγματα είναι οι αλήθειες της πίστης που δεν επιδέχονται αμφισβήτηση ή παρερμηνευση. Είναι οι αλήθειες που προβάλλονται σε προσδοχή, άσχετα από το εάν έχουν καθοριστεί από Οικουμενικές Συνόδους ή από Τοπικές Συνόδους ή από Κανόνες των Πατέρων της Εκκλησίας, καθώς και οι ερμηνευτικές διδασκαλίες των Αγίων, όπως και η περί θείας ουσίας και ενεργείας απόψεις του αρχιεπισκόπου αγίου Γρηγορίου Παλαμά (μέσα 14^{ου} αιώνα). Γύρω απ' αυτήν την δογματική διδασκαλία της Εκκλησίας, έχουν συνταχθεί οι ύμνοι και οι ωδές, τα τροπάρια και οι κανόνες, και η εν γένει βυζαντινή υμνογραφία, προς χρήση και λειτουργική πράξη των πιστών που βιώνουν αυτή την πραγματικότητα, τόσο εν τω κόσμο ως κληρικοί ή λαϊκοί, όσο και ως μοναχοί στις ιερές μονές.

Η βυζαντινή ποίηση δεν έχει αισθητικά κριτήρια τα ίδια μ' αυτά της σύγχρονης ποίησης. Οι εκπρόσωποι της πνευματικής κινήσεως που μας ωθούν στην φιλολογική έρευνα συμβαίνει πολλές φορές να διαπιστώνουμε ότι είναι ανάξιοι ασχολίας. Η μορφή είναι απαραίτητο στοιχείο της ποιητικής δημιουργίας όταν είναι φυσιολογικά αδιαχώριστη μ' αυτή και όχι ξένο περίβλημα. Η μορφή, η γλώσσα, τα μέτρα, ο ρυθμός, οι τρόποι, η μουσική η βυζαντινή και τα προβλήματα από τους χρόνους της γένεσης των ειδών, της ακμής των ποιητών, της παράδοσης, της γνησιότητας των κειμένων, είναι όλα αυτά ζητήματα βυζαντινής φιλολογικής ενασχόλησης, που δεν μπορούν να καλύψουν την απουσία της ποιητικής δημιουργίας. Ούτε το θέμα μπορεί να καταξιώσει την ποίηση με την πρωτοτυπία του, σε εποχή κατά την οποία τα θέματα λαμβάνονταν από την Αγία Γραφή και την ιερά παράδοση της εκκλησιαστικής και της βυζαντινής γραμματολογίας. Η ενασχόληση με τη βυζαντινή γραμματολογία προϋποθέτει την απαλλαγή από κάθε μαχητική προκατάληψη, αθεϊστική ή αντεκκλησιαστική.

[Διαβάστε ολόκληρη τη μελέτη εδώ](https://bit.ly/3ts869u)

<https://bit.ly/3ts869u>